

जमसंपर्क कक्ष

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

05 JUN 2021

पुढारी

पर्यावरण दिन;

आज कार्यक्रम

कोल्हापूर : जागतिक

पर्यावरण दिनानिमित्त

शिवाजी विद्यापीठात विविध

कार्यक्रमांचे आयोजन

करण्यात आले आहे.

कुलगुरू डॉ. डी. टी.

शिर्के यांच्या हस्ते शनिवारी

सकाळी दहा वाजता

पर्यावरणशास्त्र विभागाच्या

परिसरात वृक्षारोपण कार्यक्रम

होईल. सकाळी ११.३०

वाजता गोवा विद्यापीठाच्या

जैवविविधता संशोधन

विभागाचे प्रा. डॉ. मनोज

बोरकर हे 'परिसंस्थेचे

पुनरुज्जीवन' या विषयावर

ऑनलाईन मार्गदर्शन करणार

आहेत.

05 JUN 2021

पुढारी

जनसंपर्क कक्ष  
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर



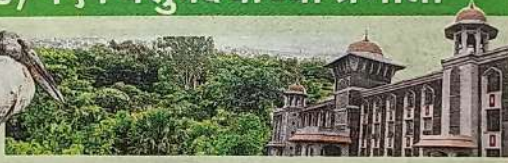
# शिवाजी विद्यापीठ परिसर बनलाय शहराचे फुफ्फुस...

जैवविविधतेला बहर; २० हजार झाडे, १५१ पशुपक्ष्यांच्या प्रजाती

कोल्हापूर : प्रचीण मध्ये कोरोना संकटाच्या काळात रुग्णांना आरिक्सजनचा घेळेत पुरवठा करणे हे मोठे आव्हान बनले आहे. अशा परिस्थितीत शिवाजी विद्यापीठ परिसरातील लहान-मोठे सुवाी २० हजार सुल दारुवी ७६६.२९ टन आरिक्सजन साताकरणात सोढत आहेत. येथील एक सुल दोग षडतीना आयुष्यभर पुरेल एवढा आरिक्सजन देत असल्याने हा परिसर कोल्हापूर शहराचे फुफ्फुस बनला आहे.

दारुवी ५ जून हा दिवस 'जागतिक पर्यावरण दिन' म्हणून साजरा केला जातो. 'परिसंस्थेचे पुनरुज्जीवन' ही यावर्षीची थीम आहे. विद्यापीठाचा ८५३ एकनाचा परिसर जैवविविधतेने बहरलेला असून विद्यापी, प्राध्यापक, संशोधकांसह पर्यटकांसाठी महत्वाचा ठरला आहे. परिसरात गतवर्षीच्या पान २ बर >

जागतिक  
पर्यावरण दिन  
विशेष..



05 JUN 2021

पुढारी

जनसंपर्क कक्ष

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

# शिवाजी विद्यापीठ परिसर बनलाय शहराचे फुफ्फुस...

(पान १ वरून) आकडेवारीनुसार पाच फूट उंचीच्या सुमारे १३ हजार २१७ झाडांची नोंद आहे. गवताळ (३२५ एकर), वृक्षाच्छादित (२८० एकर), बाग-बगीचा (२५), पाणथळ (६५) जागा आहेत. गिरीपुष्प (४२३५), सुबामूळ (१८५०), लिंबू (९५१), निलगिरी (९०२), रेन ट्री (६७५) आहेत. परिसरातील झाडे दरवर्षी २८७ टन कार्बन डायऑक्साईड शोषून घेत आहेत. विद्यापीठातील वृक्ष ३० हजार नागरिकांसाठी वरदान ठरत आहेत, अशी माहिती पर्यावरणशास्त्र अधिविभागाच्या अभ्यासातून पुढे आली आहे.

विद्यापीठ परिसरात १५१ पृष्ठवंशीय पशु-पक्ष्यांच्या प्रजातींची नोंद झाली आहे. पक्ष्यांच्या ११६ प्रजाती आढळल्या आहेत. त्यात थापट्या बंदक, भुवई बंदक, ब्राह्मणी बंदक, छोट्या कंठाचा चिखल्या व स्वर्गीय नर्तक ५ स्थलांतरित प्रजातीसह ३ स्थानिक स्थलांतरित प्रजाती

आढळल्या आहेत. शिकारी पक्ष्यांच्या ८ प्रजाती आढळल्या असून त्यात गरुडाच्या बोनेलीज इंगल व क्रेस्टेड हॉक इंगलचा समावेश आहे. सरपटणाऱ्या प्राण्यांच्या १४ प्रजाती असून त्यात सापांच्या ७ प्रजाती आहेत. 'तस्कर' प्रजातीचा साप आढळला आहे. सरडे व पार्लीच्या ६ प्रजाती व कासवाची एक प्रजात आढळली आहे.

उभयचर प्राण्यांच्या ११ प्रजाती नोंदवल्या असून त्यात वेडकांच्या ११ प्रजाती आहेत. बलून फ्रॉग या दुर्मीळ वेडकाची नोंद झाली आहे. सस्तन प्राण्यांच्या १० प्रजाती, वटवाघळांच्या तीन प्रजातीसह साळिंदराच्या एका प्रजातीचे अस्तित्व आढळले आहे. कीटकांच्या बऱ्याच प्रजाती परिसरात आढळल्या असून हा परिसर पशु-पक्ष्यांसाठी सुरक्षित अधिवास बनला आहे, अशी माहिती प्राणीशास्त्र अधिविभागातील प्रा. डॉ. एस. एम. गायकवाड यांनी दिली.

विद्यापीठात गेल्या काही वर्षांपूर्वी ४२ एकर परिसरात लीडवॉटनिकल गार्डन उभारले आहे. यात पश्चिम घाटातील दुर्मीळ २४ व अतिदुर्मीळ अशा ५० वनस्पतींचा समावेश आहे. तेव्हा, छोटा अंजन, उपवास वृक्ष, शतवर्षी माड, अंबेरी, वाटेरिया, काळी जांभळी, लाकडी मेढसिंग, रानचिन्वा, सोनघंटा, जंगली शिसव, हेंकामाड-या झाडांचा समावेश आहे. तसेच चिपी, सुंदी, कांदळ, समुद्रफळ, उंडी या समुद्री वनस्पतींचा समावेश आहे. २२५ औषधी वनस्पती, १२२ पाम, खासफुटी २७, पाण्यातील वनस्पती २०, रानमेवा २० प्रजाती आहेत. सौंडवृक्षातील वनस्पतींची शाळा, महाविद्यालय, स्वयंसेवी संस्था, वनविभागास रोपे दिली जातात, अशी माहिती वनस्पतीशास्त्र अधिविभागप्रमुख प्रा. डॉ. वर्षा जाधव यांनी दिली.

पर्यावरणात सोडला जाणारा वाहनांचा धूर, कारखान्यांचे प्रदूषण, नैसर्गिक धूळ शोषून घेण्याचे काम विद्यापीठ परिसरातील झाडे वर्षानुवर्षे करीत आहेत. त्यामुळे हा परिसर ऑक्सिजन हव बनला आहे. कोतेनाची महामारीची परिस्थिती फारता प्रत्येकाने एक झाड लावून त्याचे जतन करणे मानवाहिताच्या दृष्टीने गरजेचे आहे.

प्रा. डॉ. आसावरी जाधव  
विभागप्रमुख, पर्यावरणशास्त्र अधिविभाग

05 JUN 2021

लोकमत

जनसंपर्क कक्ष  
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

कमीत कमी खर्चातील यशस्वी प्रयोग : नैसर्गिक संसाधनांचा वापर : जागतिक पर्यावरणदिन विशेष

# विद्यापीठाच्या साडेआठ एकराच्या माळावर फुलली वनराई

लोकमत न्यूज नेटवर्क

कोल्हापूर : साडेआठ एकराच्या खडकाळ माळावर वनराई फुलविण्याचा यशस्वी प्रयोग शिवाजी विद्यापीठात झाला आहे. कमी खर्चात नैसर्गिक पद्धतीने वृक्षारोपण करून पर्यावरण संवर्धनाला बळ देण्याचे काम या प्रयोगातून झाले आहे. गेल्या नऊ वर्षांपूर्वी लावलेल्या रोपांची त्यांच्या वाढण्यास १५ ते १८ फुटांपर्यंत वाढ झाली आहे.



शिवाजी विद्यापीठात नैसर्गिक संसाधनांचा वापर आणि कमीत कमी खर्चात खडकाळ माळावर वनराई फुलविण्याचा यशस्वी प्रयोग झाला आहे.

दरवर्षी वृक्षारोपण केले जाते. मात्र, या रोपणाच्या प्रमाणात झाडे वाढताना दिसत नाहीत हे लक्षात घेऊन शिवाजी विद्यापीठामध्ये सन २०१३ मध्ये

प्रयोगात्मक वृक्ष लागवड करण्याचा तत्कालीन प्र-कुलगुरू डॉ. अशोक भोईटे यांनी निर्णय घेतला. या प्रयोगाची जबाबदारी उद्यान विभागाचे

उपकुलसचिव डॉ. व्ही. एन. शिंदे यांच्यावर सोपविली. त्यांनी उद्यान अधीक्षक बाबा कदम आणि कर्मचाऱ्यांच्या साथीने काम सुरू केले.

## नैसर्गिक संसाधनांनी झाडे वाढविली

लहानपणापासून झाडे लावण्याची पाहिलेली पद्धत आणि वृक्ष लागवडीसाठी सांगण्यात येणारी पद्धत वेगळी असल्याने जरा वेगळा प्रयोग करण्याचे आम्ही ठरवले. नैसर्गिक संसाधनांचा वापर करून कमी खर्चात केलेला हा प्रयोग यशस्वी झाल्याचे समाधान वाटते, असे उपकुलसचिव डॉ. व्ही. एन. शिंदे यांनी सांगितले. उन्हाळा सुरू झाल्यानंतर त्या झाडांच्या बुंध्यांमध्ये भेगा पडणार नाहीत, याची दक्षता घेतली. या झाडांना गेल्या आठ वर्षात एकदाही पाणी घातलेले नाही. त्यांना नैसर्गिक संसाधनासह वाढू दिले. झाडांची वाढ हळू होत होती. मात्र झाडांचे भरण्याचे प्रमाण अगदी कमी होते. यथे लावलेल्या रोपांतील १० टक्के रोपांचे वृक्षात रुपांतर झाल्याचे डॉ. शिंदे यांनी सांगितले.

या सर्वांनी या वृक्षारोपणासाठी खडकाळ, माळरान आणि एकही झाड नसलेल्या दूरशिक्षण केंद्रापासून प्रवेशद्वार क्रमांक सहाकडे जाणाऱ्या

रस्त्यामधील त्रिकोणी माळ निवडला. या परिसरात खोल खडे काढून त्यातील मुरूम, माती मोकळी केली. पाऊस पडेपर्यंत हे खडे तसेच ठेवले. या

माळावरील मुरमाड जमिनीवर साग, लाल भुगा मुरूम असणाऱ्या जमिनीवर चिंच, करंज, कडुनिंब आणि जांभूळ, तर कडक मुरूम असणाऱ्या जमिनीवर शिसमची झाडे लावली. त्यांची उंची एक फुटापेक्षा कमी होती. एकूण साडेआठ एकराच्या परिसरामध्ये एक हजार झाडे लावली. दोन झाडांमध्ये मोठे अंतर ठेवले. खडे भरण्यासाठी तीच माती वापरल्याने पावसाळा संपल्यानंतर झाडांच्या खड्ड्यात भेगा पडलेल्या आढळल्या नाहीत. त्यामुळे उष्ण हवेचा मुळाशी संपर्क होणे टळले. त्यामुळे झाडांचे जगण्याचे प्रमाण १० टक्क्यापेक्षा जास्त राहिले.